

Protocol: pesten

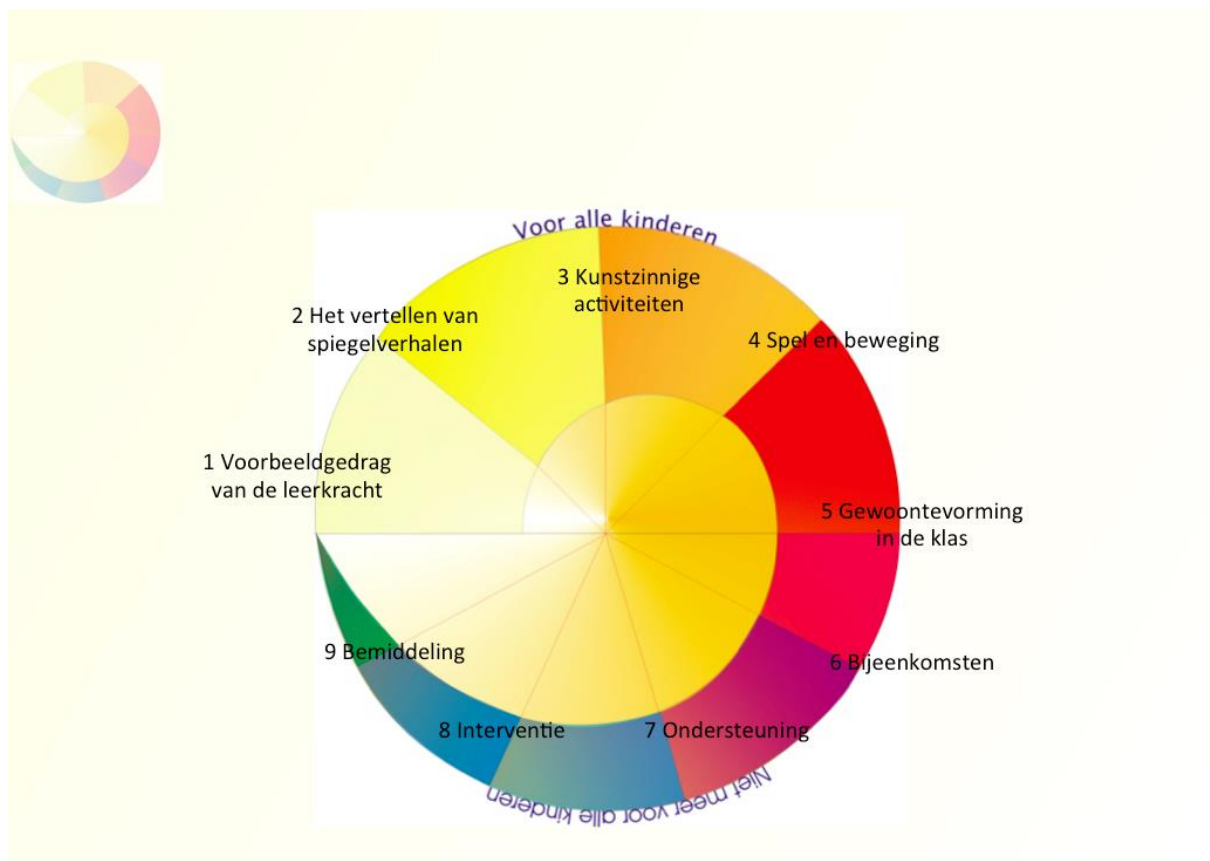
Beheer: intern begeleider

Herzien: 2022-2023

Preventief

Door middel van ons sociaal-veiligheidsplan willen we in de basis zorgen voor een veilig leef- en leerklimaat (zie 'Veiligheidsplan'). Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. De schoolafspraken hangen in iedere klas op een zichtbare plek.

De sociale veiligheid en de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt gewaarborgd middels onderstaande aanpak.

De leerkrachten werken doorgaans impliciet aan stap 1 tot en met 5. Ook ouders zijn hiervan op de hoogte:

1. Voorbeeldgedrag van de leerkracht: Leerkrachten zijn zich bewust van hun voorbeeldgedrag. Leerkrachtvaardigheden worden regelmatig geoefend en besproken tijdens de vergadering (15 minuten), met als doel meer inzicht in eigen en elkaars handelen.
2. Het vertellen van spiegelverhalen. Leerkrachten maken gebruik van spiegelverhalen (vertelstof, biografische anekdotes, pedagogische verhalen).
3. Kunstzinnige activiteiten. Pedagogische accenten kunnen worden gelegd op kunstzinnige activiteiten met als inspiratie de kunstzinnige kinderkaarten (gesorteerd op klas en thema op basis van de uitkomst van de scan – zie hieronder-).
4. Spel en beweging. Pedagogische accenten kunnen worden gelegd bij momenten van spel en beweging, met als inspiratie de kinderspelkaarten (gesorteerd op klas en thema op basis van de uitkomst van de scan).
5. Gewoontevorming in de klas. De leerkracht werkt samen met de klas aan gewoontevorming, om rust, regelmaat en veiligheid te creëren. Het deugdenonderwijs is de richtlijn. De deugd wordt iedere maand geïntroduceerd in iedere klas door de klassenleerkracht en is het thema bij spel, verhaal en gesprek (zie reader deugdenonderwijs)

Daarnaast:

- Elk jaar wordt er een stichtingsbreed onderzoek sociale veiligheid afgenomen. De uitkomst wordt met leerkrachten en ouders gedeeld.
- De leerkracht maakt gebruik van de scan sociale veiligheid om inzicht te krijgen in dynamieken in de klas, minimaal als voorbereiding op 'Klas in Beeld'. Thema's die een impuls nodig hebben, kunnen zodoende gefilterd worden. Thema's zijn: Moedig zijn, Wij samen, Lichtpuntjes zien, Hier sta ik, Wikken en wegen, Kijken en denken.
- Werken we met deugdenonderwijs. Iedere maand staat er een deugd centraal en wordt hiermee geoefend.
- De school heeft twee experts op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling ingehuurd om kinderen in kleine groepen te begeleiden.
- De school heeft een kunstzinnig therapeut ingehuurd om op o.a. sociaal-emotioneel gebied te werken met oudste kleuters.

Bovenstaand curriculum wordt gebruikt ter versteviging van de veiligheid en de ontwikkeling. Tevens zijn we ervan overtuigd dat we hiermee preventief werken en pestproblematiek voorkomen.

Pestgedrag

Pesten is een verschijnsel dat op elke school en in elke klas kan opduiken. Het is, als er niet adequaat wordt opgetreden, een erg hardnekkig verschijnsel en kan voor de gepeste kinderen traumatische herinneringen aan de kindertijd opleveren. Daarom hebben wij een pestprotocol dat in werking treedt als dit ongewenste verschijnsel zich voordoet.

Maar wat is pesten eigenlijk?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling van een of meer leerlingen door een klasgenoot of klasgenoten terwijl het slachtoffer niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen (definitie van B. van der Meer).

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Bij plagen is sprake van een machtsevenwicht en het komt incidenteel voor. Je mag daarbij voor jezelf opkomen en er zijn geen negatieve gevolgen. Plagen is een normaal verschijnsel in de kinderleeftijd, het hoort erbij.

Plagen

Gebeurt onbezonnen en spontaan.

Heeft geen kwade bijbedoelingen.

Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig.

Speelt zich af tussen "gelijken".

Is meestal te verdragen of zelfs plezierig, maar het kan ook kwetsend of agressief zijn.

Meestal één tegen één.

De rollen liggen niet vast: soms plaagt de één, dan de ander.

De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en van korte duur.

De relaties worden na het plagen meteen hervat.

De groep lijdt niet onder plagerijen.

Pesten

Gebeurt met opzet: de pestkop (pestvogel) weet vooraf wie hij of zij zal pesten, op welke manier en wanneer.

De pestkop wil iemand bewust kwetsen of kleineren.

Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch. Houdt niet vanzelf op na een poosje.

De strijd is ongelijk, de pestkop heeft altijd de overhand: de pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.

De pestkop heeft geen positieve bedoelingen, wil pijn doen, vernielen of kwetsen.

Meestal een groep (de pestkop, de meelopers en de supporters) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.

Het heeft een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde persoon/personen. De slachtoffers ook. Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop op zoek gaan naar een ander slachtoffer.

Als er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijke en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken.

Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden. Het herstel gaat moeilijk en traag.

De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer. Ze zijn niet erg open of spontaan en er zijn weinig vriendjes of echte vriendschappen in de groep.

Stappenplan:

1. Melding van het pesten
2. In kaart brengen van het probleem
3. Plan van aanpak
4. Aan de slag
5. Evalueren

Stap 1 Melding van het pesten

Indien het basisarrangement toch niet voldoende blijkt te zijn en pestgedrag zichtbaar is, treedt het pestprotocol in werking. Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Signalen

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- Gedeelde zorgen door ouders/ leerling(en)
- Zorgelijke uitkomst onderzoek sociale veiligheid.

Allereerst wordt pestgedrag direct gemeld bij de klassenleerkracht. Meldingen kunnen gemaakt worden door allerlei betrokkenen (kinderen, ouders, collega's e.d.). **De leerkracht informeert de intern begeleider en de directie.**

Stap 2 In kaart brengen van het probleem

De leerkracht of leerkrachtondersteuner (hierna te noemen 'onderzoeker') gaat nu proberen om het pestprobleem zo spoedig en helder als mogelijk in beeld te krijgen samen met de intern begeleider. Dit kan gebeuren door:

1. het horen van het slachtoffer en diens ouders:

Vanaf het begin maken wij duidelijk in woord en houding dat niemand op welke manier dan ook gestraft wordt.

2. het horen van de pester(s) en diens ouders

Vanaf het begin maken wij duidelijk in woord en houding dat niemand op welke manier dan ook gestraft wordt.

We willen de weg van de “no-blame” aanpak gaan, dan:

- Is dit een weg waarbij niemand beschuldigd wordt.
- We maken wel duidelijk dat pesten niet gewenst is.
- We maken duidelijk dat we elkaar willen gaan helpen om het probleem op te lossen

3. het horen van andere betrokkenen

Daarbij schetst de leerkracht het probleem en inventariseert hij/zij hun mening hierover.

4. het horen van het college

Het probleem kan binnen het college of binnen een afvaardiging van deze, besproken worden. Hoe wil de klassenleerkracht de lessen over het thema in de klas introduceren. Met een beeld, met een spiegelverhaal of anderszins? Heeft het slachtoffer sociaal emotionele hulp nodig? Heeft de dader, naast de structuur, die het komende gesprek met zijn/haar klassenleerkracht biedt nog sociaal emotionele hulp nodig? Heeft de betrokken klassenleerkracht nog hulp nodig?

Uit dit onderzoek komt naar voren of er daadwerkelijk sprake is van pestgedrag. Indien de onderzoeker pestgedrag bevestigt, zal in overleg met intern begeleider en directie overgegaan worden tot stap 3. Indien pestgedrag niet wordt bevestigt, wordt door de onderzoeker met alle betrokkenen gezocht naar passende oplossingen en/of begeleiding.

Stap 3 Plan van aanpak

Indien de veiligheid van een klas, groep of individuele leerling niet meer gewaarborgd is en het probleem in kaart is gebracht, wordt er in overleg met de intern begeleider en directie een plan van aanpak gemaakt. Dit plan wordt SMART weggezet. Het plan van aanpak wordt aangepast en afgestemd op de klas en de situatie. Dit plan komt tot stand na het in kaart brengen van het probleem en het raadplegen van betrokken partijen voor advies. De intern begeleider draagt samen met de directie en de leerkracht(en) verantwoordelijkheid voor het uitvoeren en evalueren van het plan.

- Een mogelijke interventie is het inzetten van de Regenboogtraining. De zorggroep vraagt een trainer binnen de school de training te geven. Indien de desbetreffende leerkracht zelf trainer is, wordt alsnog een tweede trainer aan hem/haar gekoppeld.
 - Indien het plan en eventueel de regenboogtraining niet voldoende is, wordt er in overleg met de zorggroep besloten of er externe hulp moet worden ingeschakeld.
 - Ouderavond: Als er wordt besloten dat een ouderavond ook onderdeel is van het plan van aanpak: Een ouderavond wordt georganiseerd om ouders in te lichten over wat er gaande is in de klas. Tevens geeft het ouders gelegenheid vragen te stellen en zullen leerkracht, intern begeleider en directeur vertellen over het plan van aanpak.
- a) Er moet hulp geboden worden aan een eventueel slachtoffer, aan de grote middengroep van de klas, maar ook aan de pester(s).
 - b) Aan de ouders moet uitgelegd worden, dat de kinderen in twee sociale circuits leven, te weten: een circuit waar toezicht is waar de schoolregels gelden en een circuit zonder

toezicht. Pesten speelt zich bijna altijd in dit laatste circuit af. De leerkracht kent het gedrag in dit circuit niet. Ouders krijgen vaker mededelingen van hun kind hoe het er daar toe gaat.

- c) De hulp van ouders is dus nodig om een gezamenlijk beeld te ontwikkelen van de sociale situatie in de klas.

Aan de slag

Het plan wordt uitgevoerd door de aangewezen personen onder verantwoordelijkheid van intern begeleider en directeur.

Evalueren

Bij afloop van de vooraf gestelde termijn van interventie, wordt het plan geëvalueerd. In de klas wordt opnieuw een veiligheidsthermometer afgenomen om de sociale veiligheid in kaart te brengen. Dit alles wordt besproken en geëvalueerd met de intern begeleider en de directeur. Het plan krijgt een vervolg of wordt afgesloten. In beide gevallen worden de ouders op de hoogte gebracht. Indien het plan een vervolg krijgt wordt opnieuw ingestoken bij stap 3.